

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2019

Saara Pellikka

OSAKEYHTIÖIDEN FUUSIOITUMINEN

– Case: Tytäryhtiösulautuminen

Saara Pellikka

OSKEYHTIÖIDEN FUUSIOITUMINEN

- Case: Tytäryhtiösulautuminen

Sulautumisella eli fuusiolla tarkoitetaan tilannetta, jossa vähintään kaksi yhtiötä yhdistetään yhdeksi yhtiöksi. Sulautuminen on yksi yritysjärjestelyn muoto, jolla voidaan muokata yrityksen rakennetta. Fuusioita voidaan toteuttaa osakeyhtiöissä, avoimissa yhtiöissä sekä kommandiittiyhtiöissä.

Fuusiolla yleensä tavoitellaan yrityksen toiminnan tehostamista ja ylimääräisten kulujen karsimista. Yhtiöiden sulautuminen ei ole välttämättä nopein ja helpoin tapa toteuttaa yritysjärjestelyjä, mutta usein työ palkitaan. Fuusioitumisessa on otettava huomioon laissa määrättyjä aikarajoja ja muita säännöksiä. Fuusiota suunniteltaessa on usein suotavaa kääntyä asiantuntijan puoleen, jotta prosessi sujuu ilman isompia haasteita ja fuusio saadaan toteutettua huolellisesti.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään yhtiöiden sulautumista yleisesti, sulautumisen vaiheita ja osakeyhtiölaissa määritellyjä sulautumismalleja. Teoriaosuudessa käsitellään myös sulautumisen kirjanpidollista käsittelyä sekä veroseuraamuksia. Opinnäytetyössä ei käsitellä muiden yhtiömuotojen kuin osakeyhtiöiden sulautumista.

Teoriaosuuden tarkoituksena on antaa lukijalle selkeä kuva, millainen osakeyhtiöiden sulautuminen prosessina on, mitä asioita tulee ottaa huomioon sulautumista suunniteltaessa sekä mitkä ovat mahdollisia ongelmatilanteita ja haasteita sulautumisen toteutuksessa.

Case-osuudessa perehdytään toimeksiantoyrityksissä tehtyyn tytäryhtiösulautumiseen. Tapaustutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitkä olivat fuusioitumiseen johtaneet syyt yrityksissä, ja mitä mahdollisia hyötyjä fuusioitumisesta on yritykselle. Case-osuudessa käsitellään toimeksiantoyrityksessä toteutettu fuusio vaihe vaiheelta. Tutkimuksen tukena käytettiin sulautumiseen liittyvää kirjallisuutta sekä yhtiöiden yrittäjän ja kirjanpitäjän kanssa käytyä keskustelua. Case-yritysten sulautuminen saatiin hoidettua ilman suurempia ongelmia ja fuusiolle asetetut tavoitteet saavutettiin.

ASIASANAT:

Sulautuminen, osakeyhtiö, sulautumissuunnitelma

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business Administration | Financial Management

2019 | 41 pages, 24 in appendices

Saara Pellikka

THE MERGER OF A LIMITED LIABILITY COMPANY

- Case: Subsidiary merger

The merger means a situation where at least two separated companies are combined to one. Merging is one form of company restructuring. Merging can be executed in limited liability companies, open partnership companies and in limited partnership companies.

Usually the main goal in merging is to intensify business and reduce excessive expenses. Merging might not be the easiest or fastest way to execute company restructuring but usually the work is rewarded. During realisation companies must take into account time limits and other regulations that have been determined in the law. While planning merging it is recommendable to use the help of experts that know how the merging is easiest to accomplish.

The theory section of the thesis work concentrates on merging overall, different stages of restructuring and models of merging that are determined in the Limited Liability Company Act. The theory section also includes the perspectives of accounting and taxation. Other company forms than limited liability company are not included in this thesis. The purpose of the theory section is to give clear view to the reader about the process of merging.

The case section of the thesis focuses on subsidiary merging in assignment companies. The goal of the case study was to get familiar with the reasons why the subsidiary merger was made in the assignment companies and what are the benefits achieved by merging. The merging of the assignment company is explained step by step in the case section. This case study merging was accomplished without adversities and the set objectives were achieved.

Literature about mergers were used as the material for the study. Conversations with the entrepreneur and accountant of the company were also used as a material for this case study.

KEYWORDS:

Merger, limited liability company, merger plan

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	6
1 JOHDANTO	7
2 YHTIÖIDEN SULAUTUMINEN	9
2.1 Sulautumisen vaiheet	10
2.2 Sulautumismallit / sulautumislajit	15
2.2.1 Absorptiosulautuminen	16
2.2.2 Kombinaatiosulautuminen	18
2.3 Sulautumisen verovaikutukset	19
2.3.1 Fuusiovoitto / -tappio	20
2.3.2 Osakkeenomistajan verotus	20
2.3.3 Jatkuvuuden periaate	21
2.3.4 Muita verovaikutuksia	22
2.4 Sulautumisen kirjanpitokäsittely	23
2.4.1 Sulautuminen kirjanpitoarvosta tai käyvistä arvoista	24
2.4.2 Fuusioaktiiva / Fuusiopassiiva	24
2.4.3 Fuusiotili	25
2.5 Osakeyhtiö yhtiömuotona	26
2.5.1 Osakeyhtiön hallinto	27
2.5.2 Osakeyhtiön verotus & kirjanpito	28
3 CASE – TYTÄRYHTIÖFUUSIO	31
3.1 Case-yritysten esittely	31
3.2 Fuusioitumiseen johtaneet syyt ja sen vaikutukset	32
3.3 Sulautumismallin valinta	33
3.4 Sulautumisen vaiheet ja toteutus	33
3.5 Fuusioitumisen hyötyjä kirjanpidollisesti ja vaikutukset tilitoimistossa	36
4 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
LÄHTEET	41

LIITTEET

Liite 1. Sulautumissuunnitelma ja tilintarkastajan lausunto.

KUVIOT

Kuvio 1. Tytäryhtiösulautuminen.	17
Kuvio 2. Kolmikantasulautuminen.	18
Kuvio 3. Kombinaatiosulautuminen.	19
Kuvio 4. Esimerkkiyritys A Oy tase (Tomperi 2019.)	25
Kuvio 5. Fuusiotili tytäryhtiöfuusiossa (Tomperi 2019.)	26
Kuvio 6. Case-yritysten fuusion aikataulut.	34
Kuvio 7. Tytäryhtiö Oy:n ja Emoyhtiö Oy:n taseet ennen fuusiota.	37
Kuvio 8. Tasesimulaatio.	38

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

OYL

Osakeyhtiölaki

1 JOHDANTO

Fuusiolla eli sulautumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa vähintään kaksi yhtiötä yhdistetään yhdeksi yhtiöksi. Toinen yhtiöistä jatkaa toimintaansa eli toimii tässä tapauksessa vastaanottavana yhtiönä, johon fuusiossa mukana olevan yhtiön/yhtiöiden varat ja velat siirretään. Vaihtoehtona on myös perustaa täysin uusi yhtiö, johon niin ikään siirretään jo olemassa olevien yhtiöiden varat ja velat. Fuusio eli sulautuminen voidaan toteuttaa osakeyhtiöissä, avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä. Henkilöyrityksiä ei voi sulauttaa.

Yhä useammin on vastassa tilanne, jossa yrittäjänä toimivalle henkilölle tai henkilöille on vuosien aikana perustettu useampia yhtiöitä, tytäryhtiöitä ja liiketoimintaa harjoitetaan osittain päällekkäin, rinnakkain ja erillään. Joskus jokin yrityksistä voi jäädä hieman takalalle ja aktiivista yritystoimintaa ei välttämättä harjoiteta enää laisinkaan. Näissä tapauksissa yritys siis toimii niin sanotusti paperilla, mikä taas kasvattaa ylimääräisiä kuluja esimerkiksi kirjanpidon kannalta. Tässä vaiheessa fuusio eli sulautuminen on järkevä vaihtoehto, jos mitään yritystoimintaa ei haluta laukkauttaa. (Koponen 2017.)

Yritysjärjestelyjä voidaan toteuttaa useammalla tavalla. Eri yritysjärjestelyjä ovat; jakautuminen, liiketoimintasiirto, osakevaihto ja sulautuminen.

Yritysjärjestelyistä jakautumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa osakeyhtiö jakautuu siten, että yhtiön varat ja velat siirtyvät osittain tai kokonaan, selvitysmenettelyttä, yhdelle tai useammalle (vastaanottava yhtiö) osakeyhtiölle (Huikuri, Karsio, Koila, Vartiainen 2016, 67). Osakevaihtona pidetään elinkeinotulon verottamisesta määrättyssä laissa säädettyä tilannetta, jossa hankkiva osakeyhtiö, hankkii sellaisen osan toisen osakeyhtiön osakeista (hankittava yhtiö), että sen omistuksessa olevat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkaiden tuottamasta äänimäärästä (Huikuri ym. 2016, 27). Liiketoimintasiirrosta on säädetty elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa, jolla tarkoitetaan tilannetta, jossa osakeyhtiö (siirtävä yhtiö) luovuttaa kaikki taikka yhteen tai useampaan liiketoimintansa osaan kuuluvat varat ja velat, jotka kohdistuvat siirtyviin varoihin, toimintaa jatkavalle yhtiölle (vastaanottava yhtiö) (Huikuri ym. 2016, 32).

Tässä opinnäytetyössä tullaan keskittymään yritysjärjestelyistä vain fuusioitumiseen.

Fuusio on yritysjärjestely, jossa halutaan tehostaa yrityksen toimintaa ja karsia ylimääräisiä kuluja. Yhtiöiden sulauttaminen ei ole helpoin ja nopein projekti, mutta usein se on

toiminnan kannalta hyvin järkevä toteuttaa. Fuusion toteuttamiseen sisältyy useita vaiheita, jotka ovat lainsäädännön pakottamia. Säästääkseen aikaa ja resursseja, yrittäjän kannattaa kääntyä asiantuntijan puoleen fuusiota suunnitellessa. Huolellisesti suunniteltu ja oikein toteutettu fuusio voi tuoda yhtiölle suuriakin hyötyjä. (Koponen 2017.)

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimii kuntosali/hyvinvointikeskusyrittäjä, jonka kaksi yritystä fuusioituu. Tutkimuksen aiheena on selvittää, mitä osakeyhtiön fuusioituminen tarkoittaa käytännössä. Aineistoa fuusion toteutumisesta hankitaan yrittäjältä ja fuusioituvien yhtiöiden kirjanpitäjältä (haastattelu/keskustelu).

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää :

- Miten fuusioituminen osakeyhtiössä toteutetaan ja minkälaisia asioita sulautumisesta suunnitellessa tulee ottaa huomioon?
- Minkälaisia vaikutuksia fuusioitumisella on liiketoimintaan, kirjanpitoon, veroseuraamuksiin?
- Case: Tytäryhtiösulautuminen
 - Mikä on järkevin tapa toteuttaa fuusio case-yrityksessä?
 - Miten toimeksiantoyritysten fuusio toteutettiin, minkälainen vaikutus ja mitä hyötyjä fuusioitumisesta oli ja on yritykselle?

Tässä opinnäytetyössä tullaan käsittelemään osakeyhtiöiden fuusiota käsitteenä, fuusion eri vaiheita, millaisia vaikutuksia fuusiolla on kirjanpidollisesti ja minkälaisia veroseuraamuksia sulautumisella on. Muita yhtiömuotoja kuin osakeyhtiö ei tulla tässä opinnäytetyössä ottamaan huomioon.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, jossa perehdytään osakeyhtiöiden fuusioon tarkemmin sekä empiirisestä osuudesta, jossa tutustutaan tarkemmin toimeksiantoyrityksiin ja näissä yhtiöissä toteutettavaan fuusioon.

Opinnäytetyön case- osuus toteutettiin tapaustutkimuksena, koska työn tarkoituksena on perehtyä case-yritysten tytäryhtiösulautumiseen käytännönläheisesti. Aineistona tutkimuksen tukena käytettiin yritysjärjestelyihin ja fuusioitumiseen liittyvää kirjallisuutta. Tutkimuksen tukena käytettiin case-yritysten fuusioitumiseen liittyviä lukuja ja fuusion toteuttamiseen tarvittavia aineistoja.

2 YHTIÖIDEN SULAUTUMINEN

Osakeyhtiön sulautumisella eli fuusiolla tarkoitetaan järjestelyä jossa toinen osakeyhtiö eli sulautuva osakeyhtiö yhdistetään toiseen osakeyhtiöön, joka toimii vastaanottavana yhtiönä (Villa 2018, 368). Fuusio on säädetty yhtiöoikeudellisesta näkökulmasta katsottuna eräänlaiseksi osakeyhtiön lakkaamistavaksi (Immonen 2018, 183). Fuusio on eri tilanteissa aina luonteeltaan erilainen tapahtuma. Vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajien kannalta se voi olla toiminnan laajentamista muistuttava tapahtuma kun taas sulautuvassa yhtiössä yrityskauppaa muistuttava tapahtuma (Immonen 2018,190).

Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Sulautumisvastikkeen ei välttämättä tarvitse olla yhtiön osakkeita, vaan se voi olla esimerkiksi muuta omaisuutta, sitoumuksia tai rahaa (Huikuri ym. 2016, 40). Vastikkeen ollessa rahaa, saa se olla kuitenkin vain 10 prosenttia annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai osakkeiden vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. Sulautumisvastiketta ei kuitenkaan anneta mikäli vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet (tytäryhtiösulautuminen) tai vastaanottava yhtiö omistaa täysin sulautuvan yhtiön (sisaryhtiösulautuminen). (Huikuri ym. 2016, 41.)

Sulautumismenettely kestää yleensä noin viidestä kuuteen kuukautta (Huikuri ym. 2016, 41). Nopeimmillaan tavallinen fuusio tai kombinaatiosulautuminen voidaan kuitenkin toteuttaa noin neljässä kuukaudessa (Kyläkallio, Iiro, Kyläkallio 2017, 1110).

Sulautuminen voidaan osakeyhtiölain (Osakeyhtiölaki 16 §2) mukaan järjestää absorptiosulautumisena, jossa yksi tai useampi yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön, kombinaatiosulautumisena, jossa vähintään kaksi yhtiötä sulautuu perustamalla uuden vastaanottavan yhtiön johon yhtiöt sulautetaan tai niin sanottuna kolmikantasulautumisena. (Villa 2018, 368.)

Tytäryhtiösulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumisen erikoismuotoa, jossa vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet, mahdolliset optio-oikeudet sekä muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. (Huikuri ym. 2016, 40.)

2.1 Sulautumisen vaiheet

Yritysten fuusioitumisessa on erilaisia vaiheita, jotka voidaan karkeasti jakaa seuraavalaisesti:

1. sulautumissuunnitelman laatiminen
2. sulautumissuunnitelman hyväksyminen ja allekirjoittaminen
3. tilitarkastajan lausunnot
4. sulautumissuunnitelman rekisteröinti
5. kuulutus velkojille
6. ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta
7. sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinti
8. lopputilityksen laatiminen

(Honkamäki, Kujanpää, Pennanen 2018, 122.)

Osakeyhtiöiden fuusioitumisen kaupparekisterimenettelyssä on neljä erilaista ilmoitusvaihetta. Ilmoitusten vaiheet ovat;

1. ilmoitus sulautumissuunnitelmasta
2. kuulutusten hakeminen
3. ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta
4. ilmoitus lopputilityksestä

Näiden eri vaiheiden vuoksi aikaa sulautumisen ensirekisteröinnistä sulautumisen täytäntöönpanoon menee lyhimmillään aikaa neljä kuukautta. Kaupparekisteriin voidaan tehdä samanaikaisesti vaiheet 1 & 2. (Patentti- ja rekisterihallitus 2019.)

Sulautumissuunnitelma

Sulautumissuunnitelma toimii fuusioitumisen perustana ja se on pakollinen kaikissa tapauksissa (Kyläkallio ym. 2017, 1111). Oikeudellisesta näkökulmasta katsottuna sulautumissuunnitelma toimii fuusioituvien yhtiöiden sopimuksena. Perustaltaan sulautumissuunnitelma on yhtiöoikeudellinen sopimus, jossa on velvoiteoikeudellisia piirteitä (Immonen 2018, 190).

Kun yhtiöiden sulautumista lähdetään toteuttamaan, projekti käynnistyy sulautuvan yhtiön/yhtiöiden sekä vastaanottavan yhtiön hallitusten allekirjoittamalla sulautumissuunni-

telmalla. Mikäli sulautuminen toteutetaan kolmikantasulautumisella tulee myös vastikkeen antajan allekirjoittaa sulautumissuunnitelma (Huikuri ym. 2016, 41). Sulautumissuunnitelman laatiminen kuuluu kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallituksille. Sulautumissuunnitelman tulee aina olla *kirjallinen, päivätty ja allekirjoitettu*. (Kyläkallio ym. 2017, 1111). Osakeyhtiölaissa on määritelty sulautumissuunnitelman vähimmäisisältö ja suunnitelmassa on oltava vähintään seuraavat asiat;

”1) sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden ja mahdollisen muun sulautumisvastikkeen antajan toiminimet, yritys- ja yhteisötunnukset tai vastaavat yksilöintitiedot sekä kotipaikat;

2) selvitys sulautumisen syistä;

3) absorptiosulautumisessa ehdotus mahdollisesta vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön toimielinten jäsenet valitaan;

4) *absorptiosulautumisessa ehdotus sulautumisvastikkeena mahdollisesti annettavien osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain ja siitä, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain;*

5) *ehdotus mahdollisesta muusta sulautumisvastikkeesta ja, jos vastike on optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia, niiden 10 luvun 3 §:n mukaiset ehdot;*

6) *ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta, vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista;*

7) *selvitys tai ehdotus sulautuvan yhtiön optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista sulautumisessa;*

8) *absorptiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön mahdollisesta osakepääoman korotuksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;*

9) selvitys sulautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja niiden arvostamiseen vaikuttavista seikoista, sulautumisen suunnitellusta vaikutuksesta vastaanottavan yhtiön taseeseen sekä sulautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä;

10) *ehdotus sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään;*

11) selvitys pääomalainoista, joiden velkojat voivat 6 §:n mukaisesti vastustaa sulautumista;

12) selvitys sulautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisöjen omistamien vastaanottavan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeiden lukumäärästä sekä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omistamien sulautuvan yhtiön osakkeiden lukumäärästä;

13) selvitys sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omaisuuteen kohdistuvista yritysikiinnityksistä (634/1984) tarkoitetuista yritysikiinnityksistä;

14) selvitys tai ehdotus sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja sulautumissuunnitelmasta lausunnon antavalle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista; (13.4.2007/461)

15) ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajankohdasta; sekä

16) ehdotus mahdollisiksi muiksi sulautumisen ehdoiksi.”

Tytäryhtiöfuusiossa ei tarvitse soveltaa 2 momentin 4-8 eikä 10 kohdan säännöksiä. (OYL 16 luku 3§.)

Tilintarkastajan lausunto

Tilintarkastajan lausunto on yksi sulautumissuunnitelman liitteistä. Sulautuvien yhtiöiden hallitukset nimeävät yhdessä yhden tai useamman tilintarkastajan (Tilintarkastajan kelpoisuus määritelty tilintarkastuslaissa 1141/2015 TTL) antamaan lausunnon jokaiselle sulautumiseen osallistuvalla yhtiöllä. Yhtiö ei kuitenkaan itsenäisesti saa päättää lausunnonantajansa vaan kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on annettava hyväksyntä lausunnonantajasta. Tilintarkastaja voi olla yhtiön oma, mutta tämän on oltava KHT- tai HT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajan lausunnon sisältö on määritelty osakeyhtiölaissa ja se on päivättävä ja allekirjoitettava. Osakeyhtiölain 16:4§ mukaan lausunnossa tulee olla

1. arvio, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan sulautumisvastike määrätään
2. arvio, onko sulautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot vastikkeen jakamisesta
3. maininta, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun (vastaanottavalle yhtiölle annettava lausunto).

Tilintarkastajan lausunnon tarkoitus on suojata osakkeenomistajia sekä velkojia. Velkojien suojan näkökulmasta on tärkeää arvioida vastaanottavan yhtiön kannattavuus, taloudellinen asema ja pääomarakenne sulautumisen jälkeen. Sulautuvan yhtiön tappiollisuus, suuret taseen ulkopuoliset vastuut, rahavastikkeet ja korkea lunastushinta voivat vaarantaa vastaanottavan yhtiön velkojen maksua. (Huikuri ym. 2016, 48-49.)

Sulautumissuunnitelman rekisteröinti

Sulautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kaupparekisteriin kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Kyseessä on ensirekisteröinti. Mikäli määräaika ylitetään tai rekisteröinti jostain syystä evätään, suunnitelma raukeaa. Yhtiöt tekevät yhdessä rekisteri-ilmoituksen, paitsi tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekee emoyhtiö. (Immonen 2018, 208.)

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä mukaan hallitusten allekirjoittama sulautumissuunnitelma. Kombinaatiosulautumisessa liitteeksi tulee antaa alkuperäinen sulautumissuunnitelma, kun taas muissa sulautumismalleissa riittää jäljennös suunnitelmasta. (Huikuri ym. 2016, 41.)

Ilmoitukseen tulee liittää myös mukaan tilintarkastajan lausunto/lausunnot ja ennen kuin rekisteröinti tehdään, rekisteriviranomainen tutkii sulautumissuunnitelman lainmukaisuuden. Mikäli rekisteröinti evätään kaupparekisteriviranomaisen toimesta tai rekisteröintiä laiminlyödään tai ei tehdä, sulautuminen raukeaa. (OYL 16:5 §). (Huikuri ym. 2016, 41.)

Sulautumissuunnitelman rekisteröinti tehdään käytännössä lomakkeella Y4 ja lomakkeen lisäksi liitetään tarvittavat liitteet. Lomakkeen löytää Patentti – ja rekisterihallituksen internetsivuilta. (Honkamäki ym. 2018, 128.)

Kuulutus velkojille

Sulautumista on mahdollista vastustaa. Oikeus vastustamiseen on sulautuvan yhtiön velkojilla, joilla saatava on muodostunut ennen sulautumissuunnitelman rekisteröintiä. (Huikuri ym. 2016, 49.)

Julkisoikeudellisissa saatavissa velkojalla on oikeus vastustaa sulautumista, mikäli saatava on syntynyt viimeistään määräpäivänä, jolloin julkinen kuulutus on annettu. Julkisoikeudelliset saatavat ovat sellaisia, joita voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä. Näistä saatavista on säädetty verojen ja maksujen täytäntöönpanoon annetussa laissa

(706/2007). Julkisoikeudellisia saatavia ovat esimerkiksi lakisääteisten vakuutusten maksut, verot ja palkkasaatavat. (Huikuri ym. 2016, 49.)

Sulautuvan yhtiön on haettava kaupparekisteristä julkista kuulutusta niille velkojille, joilla on oikeus vastustaa sulautumista. Kuulutus on haettava neljän kuukauden kuluttua sulautumissuunnitelman rekisteröinnistä. Jos kuulutusta ei haeta tämän määräajan puitteissa, sulautuminen raukeaa. Kaupparekisteri antaa kuulutuksen, jossa mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa sulautumista. Velkoja ilmoittaa vastustamisesta kaupparekisteriin kirjallisesti, viimeistään määräpäivänä joka kuulutuksessa on ilmoitettu. Rekisteriviranomainen rekisteröi kuulutuksen ja kuulutus julkaistaan myös virallisessa lehdessä viimeistään kolmea kuukautta ennen kuin määräpäivä on. (Huikuri ym. 2016, 50.)

Yhtiön tarvitsee myös itse lähettää kirjallinen ilmoitus kuulutuksesta niille tunnetuille velkojille, joiden saatavat ovat syntyneet ennen kuin sulautumissuunnitelma on rekisteröity. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen määräpäivää, tämä on säädetty osakeyhtiölaissa (16:7§). Osakeyhtiölaissa (16:14.1 § 3 kohta) on myös määriteltä, että yhtiön antaman sulautumisen täytäntöönpanoilmoituksen yhteydessä on ilmoitettava kaupparekisterille todistus ilmoitusten lähettämisestä joko yhtiön hallituksen tai toimitusjohtajan toimesta. (Huikuri ym. 2016, 50.)

Vastaaottavan yhtiön tulee myös tehdä julkinen kuulutus velkojille, jos tilintarkastajan lausunnossa on todettu sulautumisen vaarantavan vastaanottavan yhtiön kyvyn maksaa velkoja. (Honkamäki ym. 2018, 129.)

Ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta / Sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinti

Sulautumisen täytäntöönpanosta tehdään ilmoitus kaupparekisteriin. Osakeyhtiölaissa (16:14§) on määriteltä, että rekisteröinti tulee tehdä kuuden kuukauden kuluessa sulautumispäätöksen tekemisestä. Jos rekisteröintiä ei tehdä määräpäivään mennessä, sulautuminen raukeaa. Sulautumissuunnitelman uudelleen rekisteröinnillä voi saada uuden määräajan, mutta myös aiemmat vaiheet esimerkiksi kuulutus velkojille tulee tässä tapauksessa tehdä uudestaan (Honkamäki ym. 2018, 129). Jos sulautumisesta on päätetty yhtiöissä eri aikaan, lasketaan määräaika viimeisimmästä päätöksen päivämäärästä (Huikuri ym. 2016, 56).

Sulautuminen astuu voimaan, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Tällöin sulautuvat yhtiöt purkautuvat ja lakkaavat olemasta sekä sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. (Huikuri ym. 2016, 56.)

Lopputilityksen laatiminen

Lopputilityksen laatimisesta on säädetty osakeyhtiölaissa (Osakeyhtiölaki 16:17§) ja lopputilityksen rekisteröinnistä on säännökset OYL 8 luvussa 10§:ssä. Yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen tehtävänä on laatia lopputilitys sille päivämäärälle, jolloin sulautuminen on täytäntöön pantu. Lopputilitys laaditaan samoilla periaatteilla kuin yhtiön niin sanottu normaali tilinpäätös ja se sisältää samat tilinpäätösasiakirjojen osat kuin tilinpäätöksessä normaalistikin on. (Honkamäki ym. 2018, 131.)

Lopputilitykselle ei varsinaisesti ole määrätty tiettyä aikarajaa milloin se tulisi tehdä, kuitenkin mahdollisimman pian. Maksimijaksiksi voidaan kuitenkin katsoa kirjanpitolain luvun 3 luvun 6§:stä, jossa on määritelty tilinpäätöksen laatimisajaksi enintään neljä kuukautta. (Honkamäki ym. 2018, 131.)

Vahvistus lopputilitykselle tehdään osakkeenomistajien kokouksessa, joka on pidettävä ja kutsuttava koolle ilman viivästyksiä tilintarkastuskertomuksen saamisen jälkeen. Osakkaiden kokouksessa sovelletaan samoja säädöksiä kuin yhtiökokouksessa ja tässä kokouksessa osakkeenomistajat vahvistavat lopputilityksen. Sulautuvan yhtiön on ilmoitettava lopputilitys rekisteröitäväksi samalla tavoin kuin tilinpäätös ilmoitetaan. (Huikuri ym. 2018, 58.)

Ilmoitus lopputilityksestä on tehtävä kahden kuukauden kuluessa lopputilityksen vahvistuksesta ja siihen on liitettävä mukaan kopio tilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus siitä, milloin lopputilitys on vahvistettu (päivämäärä). (Huikuri ym. 2016, 58.)

2.2 Sulautumismallit / sulautumislajit

Osakeyhtiölaissa on määritelty tavat, joilla osakeyhtiön sulautuminen voidaan toteuttaa. Sulautumista ei voida toteuttaa muilla tavoin, kuin laissa määritetyillä tavoilla. Sulautumiseen on olemassa kaksi päätapaa ja ne ovat (Kyläkallio ym. 2017, 1107,1109.);

1. Absorptiosulautuminen
2. Kombinaatiosulautuminen

2.2.1 Absorptiosulautuminen

Absorptiosulautumisella tarkoitetaan sitä, että yksi tai useampi yhtiö sulautuu vastaanotettavaan yhtiöön. Absorptiosulautumista kutsutaan usein *tavalliseksi sulautumiseksi* tai *fuusioksi*. Tällä tarkoitetaan sitä, että sulautuva yhtiö tai yhtiöt sulautuvat vastaanotettavaan yhtiöön, joka on jo toiminnassa oleva yhtiö. Useimmat sulautumiset toteutetaan nimenomaan absorptiosulautumisen mallilla. (Kyläkallio ym. 2017, 1107.)

Tytäryhtiösulautuminen on absorptiosulautumisen erikoismuoto, jolla tarkoitetaan sellaista sulautumista, jossa sulautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat sulautuvan yhtiön osakkeet ja mahdolliset optio-oikeudet sekä muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. Tytäryhtiösulautumiset ovat hyvin yleisiä ja useimmat sulautumiset ovatkin tytäryhtiösulautumisia (Kyläkallio ym. 2017, 1108). Tytäryhtiöfuusiosta käytetään joissakin tapauksissa myös nimitystä ”konsernifuusio”, koska yleisimmin tytäryhtiöfuusiot tehdään konsernissa, jossa tytäryhtiö sulaututetaan emoyhtiöön (Immonen 2018, 185).

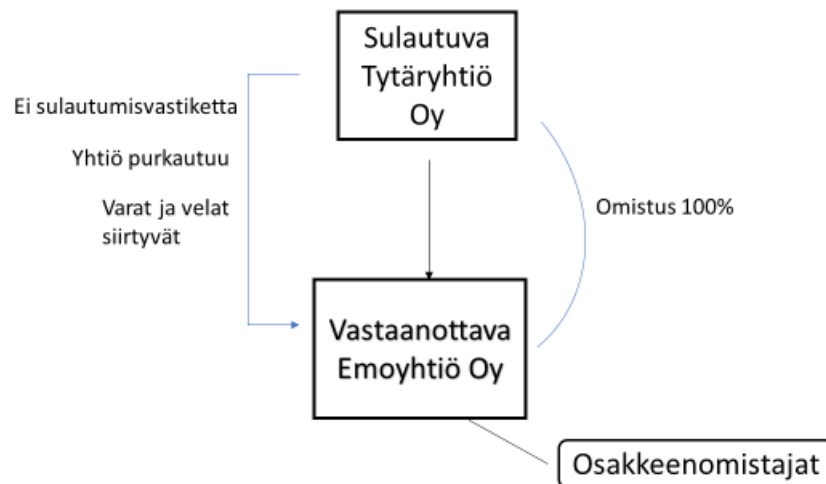
Tytäryhtiösulautuminen alkaa myös sulautumissuunnitelman laatimisella. Tytäryhtiösulautuminen poikkeaa muista sulautumisista siten, että rekisteri-ilmoitusta ei tehdä yhdessä kaikkien sulautuvien yhtiöiden toimesta, vaan ilmoituksen tekee emoyhtiö. Ilmoitus tulee kuitenkin rekisteröidä kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoituksesta, kuten muissakin sulautumismalleissa. (Huikuri ym. 2016, 58.)

Sulautumissuunnitelmassa tulee olla samat kohdat kuin muissakin absorptiosulautumisissa. Ainoastaan sulautumisvastiketta koskevia määräyksiä ei tarvitse tytäryhtiösulautumisen sulautumissuunnitelmassa ottaa huomioon, koska sulautumisvastiketta ei tytäryhtiösulautumisessa voida antaa. Tilintarkastajan lausunto annetaan vain siltä osin, voiko sulautuminen vaarantaa vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. (Huikuri ym. 2016, 59.)

Osakeyhtiölakiin 1.9.2011 tulleen muutoksen jälkeen, sulautumisesta päätetään aina sulautuvan yhtiön hallituksessa. Ennen lakimuutosta päätös voitiin tehdä sulautuvan yhtiön hallituksessa, mutta lakimuutoksen myötä päätös sulautumisesta tulee tehdä tytäryhtiön hallituksessa, eli vapaaehtoisuudesta muuttui pakottava säännös. (Huikuri ym. 2016, 59.)

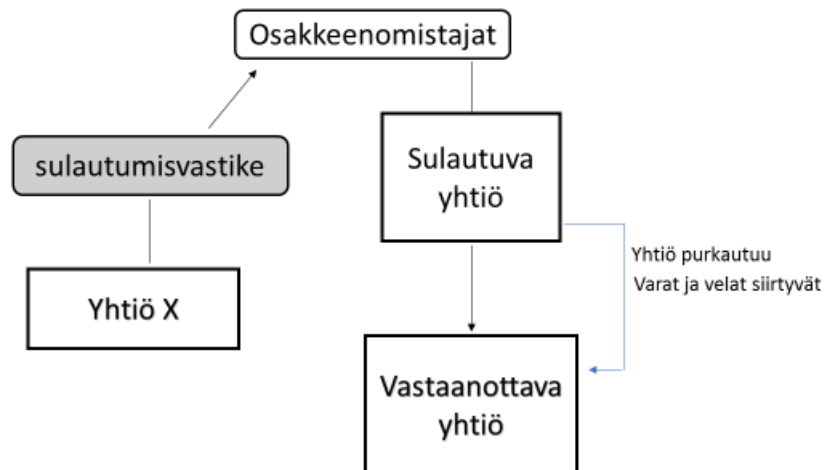
Ilmoituksen sulautumisen täytäntöönpanosta tekee emoyhtiö. Ilmoituksessa on oltava emoyhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vakuus siitä, että sulautuminen on

tehty osakeyhtiölain mukaisten säännösten mukaisesti ja todistus ilmoituksesta velkojille lähetetty, joilla on oikeus vastustaa sulautumista. (Huikuri ym. 2016, 59.)

Kuvio 1. Tytäryhtiösulautuminen.

Kolmikantasulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa sulautumisvastikkeen antaa jokin muu taho kuin vastaanottava yhtiö. Tästäkin sulautumismallista on osakeyhtiölaissa annettu säännös (OYL 16:2.3). Kolmikantasulautumisessa tätä ”muuta taho” ei pidetä sulautumiseen osallistuvana yhtiönä, vaikka se allekirjoittaa sulautumissuunnitelman. Osakeyhtiölaissa ei ole annettu erityistä nimitystä kyseiselle taholle. (Kyläkallio ym. 2017, 1108.)

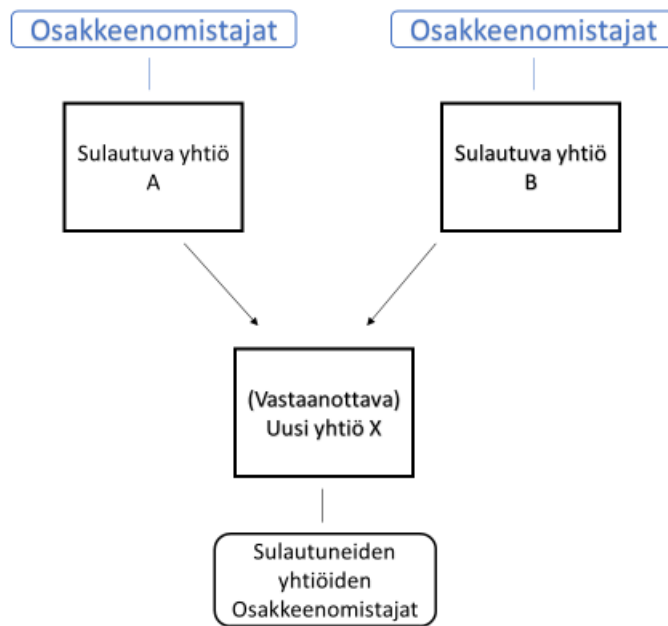
Kuvio 2. Kolmikantasulautuminen.

Kolmikantasulautumisena pidetään myös tapauksia, jossa sulautumisvastikkeen antaa jokin muu taho kuin vastaanottava yhtiö ja osan vastaanottava yhtiö. Vastikkeet voivat olla samanlaisia tai erilaisia laadultaan ja muita tahoja voi olla useampi kuin yksi. Vastikkeen antaja voi periaatteessa olla kuka tahansa, esimerkiksi luonnollinen henkilö, ulkomainen yhteisö ym. Vastikkeen antaja voi olla täysin ulkopuolinen sulautumisen osapuoliin nähden, mutta tämä on kuitenkin harvinaista. Usein vastikkeen antajana toimii esimerkiksi vastaanottavan yhtiön emoyhtiö. (Kyläkallio ym. 2017, 1108.)

2.2.2 Kombinaatiosulautuminen

Kombinaatiosulautumisella tarkoitetaan sitä, että vastaanottavaksi yhtiöksi perustetaan täysin uusi yhtiö, johon vähintään kaksi yhtiötä sulautuu. Kombinaatiosulautumiset ovat harvinaisempia. (Kyläkallio ym. 2017, 1109.)

Kombinaatiosulautumisessakin tarvitsee tehdä sulautumissuunnitelma, mutta perustamissopimusta uudesta yhtiöstä ei tarvita, sillä suunnitelma korvaa uuden yhtiön perustamissopimuksen. (Kyläkallio ym. 2017, 1109.)

Kuvio 3. Kombinaatiosulautuminen.

Kombinaatiosulautumisessa yleensä sulautuvien yhtiöiden osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Tämä johtaa siihen, että sulautuvien yhtiöiden osakkeenomistajat tulevat myös uuden, fuusioilla syntyvän yhtiön osakkeenomistajiksi. Osakeyhtiölaissa ei ole kuitenkaan määritelty, että tämä olisi edellytys tälle sulautumismallille. Sulautumisvastikkeen ei välttämättä tarvitse olla vastaanottavan yhtiön osakkeita. (Kyläkallio ym. 2017, 1109.)

2.3 Sulautumisen verovaikutukset

Sulautumisen verokohtelu on vuosien aikana muuttunut moneen otteeseen. Muutokset ovat koskeneet pääasiallisesti fuusiotulosta koskevaa verotusta, joinakin aikoina fuusiotulos on vaikuttanut verotukseen, kun taas joinakin aikoina ei. (Immonen 2018, 247.)

Fuusio on tietyillä edellytyksillä veroneutraali tulo- ja varainsiirtoverotuksessa. Fuusio pohjautuu jatkuvuusperiaatteeseen joka käytännössä tarkoittaa luovutus- ja varainsiirtoverotusten siirtymistä aikaan, jolloin sulautumisesta saadut varat tai osakkeet luovutetaan eteenpäin. (Huikuri ym 2016, 200.)

Veroneutraalin sulautumisen edellytyksenä on, että yhtiöt sulautuvat elinkeinoverolain mukaisten säännösten mukaisesti. Säännöksiä sovelletaan järjestelyyn, jossa sulautuva yhtiö (yksi yhtiö tai useampi) purkautuu selvitysmenettelyttä ja kaikki yhtiön/yhtiöiden varat ja velat siirretään vastaanottavalle yhtiölle. Vastaanottavia yhtiöitä saa olla vain yksi (Huikuri ym. 2016, 202). Osittainen sulautuminen ei ole verotuksessa mahdollinen. Veroneutraaliksi sulautumiseksi ei myös lasketa esimerkiksi kolmikantasulautumista, jossa vastaanottavan yhtiön osakkaat saavat vastikkeena jonkin muun yhtiön kuin sulautuvan yhtiön osakkeita (Kukkonen, Walden 2016, 235).

2.3.1 Fuusiovoitto / -tappio

Fuusiotulos saadaan selville, kun verrataan vastaanottavassa yhtiössä siirtyvien nettovarojen määrää osakkeiden poistamatta olevaan hankintamenuon (Huikuri ym. 2016, 208.)

Fuusiovoitto ja -tappio ovat laskennallisia eriä. Fuusiovoittoa syntyy, kun vastaanottavan yhtiön maksama hankintamenu sulautuvan yhtiön osakkeista on pienempi kuin fuusiossa siirtyneiden kirjanpitoarvoon arvostettujen nettovarojen (varat miinus velat) arvo. Fuusio-tappio taas syntyy kun hankintamenu on suurempi kuin sulautumisessa siirtyvät nettovarat (Immonen 2018, 269.)

Sulautumisesta syntynyt fuusiovoitto ei ole elinkeinoverolain mukaan veronalaista tuloa eikä fuusiotappio myöskään ole verotuksessa vähennyskelpoinen meno (Immonen 2018, 269). Fuusiotuloksella ei ole vaikutusta vastaanottavan yhtiön verotukseen (Huikuri ym. 2016, 208).

2.3.2 Osakkeenomistajan verotus

Tavallisessa sulautumisessa sekä seka- ja kombinaatiosulautumisessa sulautuvan osakeyhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön osakkeita. Uudet osakkeet jaetaan osakkeenomistajille suhteessa vanhoihin osakkeisiin. (Kukkonen, Walden. 2016, 241.)

Verotuksessa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat uudet osakkeet vanhojen osakkeiden perusteella, joten kyseessä on osakkeiden vaihtaminen vastaanottavan yh-

tiön osakkeisiin. Elinkeinoverolain 52 b§ 4 momentin mukaan osakkeiden vaihtoa ei katsota osakkeiden luovutuksena, joten se ei katkaise osakkeiden omistajan laskentaa. (Vero.fi 2019). Luovutuksen verotus (eli ns lykkäämisetu) astuu voimaan vasta, kun osakkeenomistaja luovuttaa vastikkeeksi saamansa osakkeet (Immonen 2018, 287).

Mikäli sulautumisvastikkeena annetaan rahaa, sitoumuksia tai muuta omaisuutta eikä osakkeita, on kyseessä luovutus. Tässä tilanteessa osakkeenomistajaa verotetaan luovutuksen periaatteiden mukaisesti. (Immonen 2018, 288.)

On myös tilanteita, joissa vastikkeena ei anneta osakkeita tai ylipäättään sulautumisvastiketta lainkaan (esimerkiksi tytäryhtiösulautuminen), katsotaan sulautuvan yhtiön poistamaton hankintameno osakkeiden verotuksessa vastaanottavan yhtiön osakkaan omistuksessa olevien osakkeiden hankintameno lisäykseksi. (Immonen 2018, 287.)

2.3.3 Jatkuvuuden periaate

Sulautuva ja vastaanottava yhtiö pysyvät erillisinä verovelvollisina siihen asti, kunnes sulautuminen astuu voimaan. Osakeyhtiölain mukaan täytäntöönpanon rekisteröinti on merkki siitä, että fuusio on astunut voimaan (Kukkonen, Walden 2016, 235-236.)

Sulautumista tulisikin käsitellä verotuksellisenä jatkuvuutena, jossa sulautuva yhtiö ei elinkeinoverolain mukaan purkautu verotuksessa vaikka osakeyhtiölain mukaan yhtiö purkautuu. (Immonen 2018, 254.)

Jatkuvuusperiaate toimii sulautumisessa pääsääntönä. Sillä tarkoitetaan sitä, että sulautuvan yhtiön verotuksessa vähentämättä olleet hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennetään samalla tavalla vastaanottavan yhtiön verotuksessa, kuin ne olisi normaalisti vähennetty sulautuvan yhtiön verotuksessa. (Kukkonen, Walden 2016, 236.)

Verotuksessa sulautumiseksi hyväksytään vain osakeyhtiölain luvun 16 mukaisesti täytäntöönpantu fuusio. Tavallinen absorptiosulautuminen, tytäryhtiösulautuminen sekä kombinaatiosulautuminen katsotaan verotuksessa sulautumiseksi. Sulautumista, jossa sulautumisvastikkeen antaa jokin muu taho/yhtiö kuin vastaanottava yhtiö ei hyväksytä verotuksessa. Tällainen sulautuminen on esimerkiksi kolmikantasulautuminen, vaikka se onkin osakeyhtiölain 16:1.3:ssa säädetty (Immonen 2018, 256). Kolmikantasulautumisessa on kyse vastikkeellisesta, verotettavasta luovutuksesta (Kukkonen, Walden 2016, 235).

2.3.4 Muita verovaikutuksia

Fuusion toteuttamista suunnitellessa tulee ottaa huomioon normaalin tuloverotuksen lisäksi myös varainsiirtoverotus, mahdollinen konserniavustus sekä vanhojen tappioiden käyttö. Yleensä yritysjärjestely eli tässä tapauksessa sulautuminen pyritään järjestämään niin, ettei fuusiotuminen aiheuta osakkaalle tai yhtiölle veroseuraamuksia. Tällöin kyseessä on veroneutraali liiketoiminnan rakenteen muutos. (Kukkonen, Walden 2016, 231-232.)

Arvonlisäverotukseen sulautuminen ei vaikuta. Arvonlisäverolain pykälän 19 mukaan liikkeen tai sen osan luovutuksen yhteydessä tapahtuvaa tavaroiden tai palveluiden luovuttamista ei pidetä myyntinä, kun liiketoiminnan jatkaja käyttää niitä vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen. Liiketoiminnan jatkajan katsotaan olevan luovuttajan seuraaja. (Immonen 2018, 289-290.)

Konserniavustus

Fuusoitusella voi olla vaikutuksia konserniavustukseen. Konserniavustus luetaan avustuksen antajan verotuksessa kuluksi ja avustuksen vastaanottavan verotuksessa tuloksi sinä verovuonna, jolloin se suoritetaan. (Kukkonen, Walden 2016, 243.)

Edellytyksenä konserniavustukselle on, että avustusta antavan ja vastaanottavan yhtiön välinen osakeomistus on ollut vähintään 90 prosenttia koko verovuoden ajan. (Kukkonen, Walden 2016, 243.)

Yleensä konserniavustusta ei voida antaa sulautuvasta yhtiöstä sulautumistilikaudella, koska yhtiöiden tilikaudet päättyvät eri aikaan (Honkamäki ym. 2018, 399). Kuitenkin, oikeuskäytännössä on katsottu, että sulautuva yhtiö pystyy antamaan konserniavustusta mikäli yhtiöiden tilikaudet päättyvät samanaikaisesti ja fuusion rekisteröinti kaupparekisteriin tapahtuu tilikauden viimeisenä päivänä (Kukkonen, Walden 2016, 243). Samanaikainen tilikausien päättyminen voidaan varmistaa siten, että sulautumisprosessi viedään huolellisesti läpi (Immonen 2018, 288).

Varainsiirtovero

Varainsiirtoverolain mukaan, mikäli sulautuminen on tehty osakeyhtiölain mukaisesti, ei fuusiossa tarvitse suorittaa varainsiirtoveroa osakkeista ja kiinteistöistä. (Kukkonen, Walden 2016, 245.)

Sulautumisesta ei peritä varainsiirtoveroa, vaikka sulautumista ei elinkeinoverolain mukaisesti verotettaisikaan sulautumisena. (Immonen 2018, 289.)

Varainsiirtoveroa joutuu kuitenkin maksamaan, mikäli sulautumisvastikkeena annetaan jotakin muuta omaisuutta tai rahaa. Varainsiirtoveroa voi myös joutua maksamaan, mikäli osakas saa vanhoja osakkeita, varainsiirtoverolain 15.4§:n mukaan osakkaan ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa saamistaan vastaanottavan yhtiön *uusista* osakkeista. (Kukkonen, Walden 2016, 245.)

Tappiot

Tuloverolain 123§: 2 momentin mukaan sulautuvan yhtiön tappiot siirtyvät vastaanottavan yhtiön käytettäväksi, jos vastaanottava yhtiö ja sen osakkaat ovat omistaneet tappiovuoden alusta asti yli puolet sulautuvan yhtiön osakkeista. (Huikuri ym. 2016, 210.)

Fuusiossa tappioiden siirtymisen edellytyksenä on se, että omistussuhde pysyy samana (yli 50 prosenttia). Omistusosuus lasketaan osakemäärien perusteella. Säännöksillä on tarkoitus estää tappiolla käytävä verokeinottelu. (Huikuri ym. 2016, 210.)

Siirtyvät tappiot ovat vastaanottavan yhtiön käytössä tuloverolain määrittelemällä tavalla, eli ne tulee käyttää säädetyn 10 vuoden aikana, niiden alkuperäisen syntyvuodesta lukien. Fuusio ei siis pidennä tai lyhennä tappioiden käyttöaikaa. Sulautumisvuonna syntyneet tappiot voidaan vähentää jo sinä verovuonna kun sulautuminen on tehty. Sulautumisen jälkeen tappioita käsitellään vastaanottavan yhtiön omina tappioina. (Huikuri ym. 2016, 210.)

2.4 Sulautumisen kirjanpitokäsittely

Fusion kirjanpitokäsittelystä ei säädetä erikseen kirjanpitolaissa, täten sovelletaan kirjanpitokäsittelystä konsernin kirjanpitoperiaatteita (Immonen 2018, 271). Koska kirjanpidon käsittelystä ei säädetä erikseen, ei käsittely ole täysin vakiintunutta. Konsernin näkökulmasta katsottuna on myös kyseessä yhtiöiden liiketoimintojen yhdistelystä (Tilisanomat 2016).

2.4.1 Sulautuminen kirjanpitoarvosta tai käyvistä arvoista

Kirjanpitolausokunnan yleisohjeen (Yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista, 16.10.2007) mukaisesti sulautuminen voidaan toteuttaa joko käyvin arvoin tai kirjanpitoarvoin. Kirjanpitoarvoin tehtävä sulautuminen tarkoittaa sitä, että siirtyvää omaisuutta koskeva kirjanpito jatkuu vastaanottavassa yhtiössä suoraan luovuttavan yhtiön kirjanpitoarvoista. (Kirjanpitolausokunnan yleisohje 2007.)

Mikäli sulautuminen tehdään käyvin arvoin, tarkoittaa sitä että omaisuuserät tulee arvostaa vastaanottavassa yhtiössä käyvistä arvoista. Näiden arvojen kohdistus tulisi tehdä kaikkiin taseessa oleviin omaisuus – ja velkaeriin. Tämän lisäksi tulee huomioida, että vastaanottavassa yhtiössä käyvin arvoin siirtäminen tarkoittaa myös taseeseen kirjattavia eriä, joita luovuttavan yhtiön taseeseen ei ole merkitty. (Honkamäki ym 2018, 138.)

Vastaanottavan yhtiön taseeseen saattaa tulla omaisuuseriä, joita voivat olla esimerkiksi luovuttavan yhtiön kehittämä patentti, tavaramerkkejä ym. (Honkamäki ym. 2018, 139.)

2.4.2 Fuusioaktiiva / Fuusiopassiiva

Verotuksessa käytettävät käsitteet fuusiovoitto ja fuusiotappio ovat eri asia kuin kirjanpidossa vastaanottavalle yhtiölle muodostuva fuusioerotus. Sulautumisesta muodostuva erotus on joko fuusiopassiiva eli fuusiovoitto tai fuusioaktiiva eli fuusiotappio. (Immonen 2018, 271-272.)

Sulautumistappio kirjanpidossa syntyy siitä, että sulautuvan yhtiön pääoma on pienempi kuin vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa osakkeiden hankintameno. Positiivinen fuusioerotus eli fuusiopassiiva syntyy, kun sulautuvan yhtiön oma pääoma ylittää fuusion voimaantullessa sen osakkeiden kirjanpitoarvon vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa. Fuusiovoitto on vastaanottavalle yhtiölle tuloa ja tuloslaskelmassa se on satunnaista tuottoa. Fuusiovoitto myös lisää vastaanottavan yhtiön vapaata pääomaa. (Immonen 2018, 272.)

Kirjanpitolausokunnan yleisohjeen kohdan 8.2 mukaisesti sulautumistappio/sulautumisvoitto ovat oikaisueriä. Fuusioerotus tulee kirjata tulosvaikutteisesti sen mukaan, kun vastaanotetut aktiivat kirjataan kuluksi. Fuusiovuonna sulautumiserotus voidaan jakaa myös eri aktiivatilien korjauseriksi, mutta mikäli tällaista jakoa ei pystytä perustellusti ja

luontevasti tekemään, voidaan sulautumiserotusta käsitellä tuloutettavana fuusiopassivana tai kuluksi kirjattavana fuusioaktiivana (liikearvona). (Honkamäki ym. 2018, 138.)

Fuusioerotuksen jaksotus tehdään vastaanotettujen aktiivojen arvioidulle keskimääräiselle pitoajalle. Jaksotusta tehtäessä tulee noudattaa varovaisuuden periaatetta. (Honkamäki ym. 2018, 138.)

2.4.3 Fuusiotili

Fuusiotilille päätetään sulautuvan yhtiön varat, velat ja varaukset (nettovarot) kirjanpitoarvonsa määräisinä. Tämän lisäksi fuusiotilille päätetään sulautumisvastikkeeksi annettujen osakkeiden nimellisarvo. (Tilisanomat 2016).

Tavallisessa absorptiosulautumisessa ja tytäryhtiöfuusiossa vastaanottava yhtiö yhdistää omaan kirjanpitoonsa sulautuvan yhtiön taseen erät, omaa pääomaa lukuunottamatta. Tytäryhtiöfuusiossa oman pääoman sijaan sulautumistilille päätetään vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa oleva osakkeiden hankintameno. Tavallisessa sulautumisessa sulautumistilin kautta siirretään arvonorotusrahassto (mikäli sellainen sulautuvalla yhtiöllä on) vastaanottavalle yhtiölle. (Tomperi 2019.)

Sulautumistilin saldoksi tulee sulautumiserotus, eli kirjanpidon sulautumisvoitto tai sulautumistappio (Tomperi 2019).

Esimerkki fuusiotilistä tytäryhtiösulautumisessa:

Tytäryhtiö A on sulautumassa emoyhtiöön. Emoyhtiö on aikoinaan ostanut Tytäryhtiö A oy:n osakekannan 220 000 eurolla. Fuusion astuessa voimaan yritys A oy:n tase näyttää seuraavanlaiselta (summat tuhansina) :

Esimerkkiyritys A oy tase			
	<i>Vastaavaa</i>		<i>Vastattavaa</i>
Kalusto	200	100	Osakepääoma
Varasto	50	100	Voittovarot
Myyntisaamiset	50	75	Lainat
pankkitili	50	75	Ostovelat
	350	350	

Kuvio 4. Esimerkkiyritys A Oy tase (Tomperi 2019.)

Fuusiotili		
	200	kalusto
Lainat	75	50 varasto
Ostovelat	75	50 myyntisaamiset
Tytäryhtiöosakkeet	220	50 pankkitili
	370	350
		20 Sulautumiserotus
	370	370

Kuvio 5. Fuusiotili tytäryhtiöfuusiossa (Tomperi 2019.)

Tytäryhtiöfuusiossa oman pääoman sijaan fuusiotilille päätetään tytäryhtiöosakkeiden hankintahinta. Kyseisessä esimerkissä muodostuu sulautumistappiota. (Tomperi 2019.)

2.5 Osakeyhtiö yhtiömuotona

Yritystä perustaessa yritysmuodon valinnalla on tärkeä vaikutus. Osakeyhtiö on varteenotettava vaihtoehto oikeastaan minkälaiselle yritystoiminnalle tahansa. Osakeyhtiö on erillinen, itsenäinen oikeushenkilö ja täten poikkeaa muista yhtiömuodoista sillä tavoin, että osakeyhtiössä yrittäjän henkilökohtainen vastuu puuttuu. Yrittäjä ei siis ole henkilökohtaisesti vastuussa esimerkiksi yrityksen veloista, ellei näitä ole taattu yrittäjän henkilökohtaisilla varoilla. (Leppiniemi 2008, 3.)

Osakeyhtiö yhtiömuotona sopii niin pienille kuin suurille yrityksille. Pienemmille yrityksille osakeyhtiöissä saattaa tuottaa enemmän työtä hallinnolliset asiat kuten yhtiökokoukset, pöytäkirjat, tilinpäätökset kuin esimerkiksi toiminimellä yritystä harjoittavalle henkilölle, mutta näihinkin on saatavissa apua tilitoimistolta. (Yrittäjät.fi.)

Osakeyhtiön toimintaa varten on osakeyhtiölaissa määriteltä useita yleisperiaatteita, joita noudattaen osakeyhtiössä tulee toimia. Yleisperiaatteiden noudattamisella on iso merkitys, esimerkiksi vastuukysymyksiä ratkaistaessa velkojien suojan kannalta. (Leppiniemi 2008, 32.)

Heinäkuussa 2019 astui voimaan uusi säädös, jonka vuoksi osakeyhtiötä perustaessa ei tarvita enää vähintään 2500€ osakepääomaa. Tämä helpottaa entisestään yksityisen

osakeyhtiön perustamista. Julkinen osakeyhtiö tarvitsee edelleen vähintään 80 000 euroa osakepääomaa. (Holopainen 2019, 20-21.)

2.5.1 Osakeyhtiön hallinto

Osakeyhtiössä tulee olla hallitus (OYL 6 luku 1§). Hallitus on ainoa osakeyhtiön pakollista toimielimistä. Osakkeenomistajat valitsevat hallituksen yhtiökokouksessa. Osakeyhtiölain mukaan hallituksessa on oltava yhdestä viiteen jäsentä. Mikäli varsinaisia jäseniä on vähemmän kuin kolme, tulee hallituksessa olla varajäsen. Hallitukseen on määrättävä myös puheenjohtaja, jos jäseniä on useampia. Hallitus itse valitsee puheenjohtajan, mikäli yhtiöjärjestyksessä ei määritellä toisin tai hallitusta valittaessa ole päätetty asiasta. (OYL 6 luku 8§.)

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (yleistoimivalta). Hallituksen vastuulla on myös yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvominen. (OYL 6 luku 2§.)

Yhtiökokouksessa osakkeenomistajat pääsevät käyttämään päätösvaltaansa. Yhtiökokouksessa tehdään päätöksiä osakeyhtiölain nojalla kuuluvista asioista. Osakkeenomistajat voivat kuitenkin tehdä päätöksiä myös ilman yhtiökokousta, mikäli päätös on yksimielinen. Päätökset tulee tällöin kirjata, päivätä, numeroitava ja allekirjoitettava. (OYL luku 5 §1, luku 5 § 2.)

Varsinainen yhtiökokous tulee pitää kuuden kuukauden sisällä tilikauden päätöksestä. Päätökset, joita varsinaisessa yhtiökokouksessa tulee tehdä on;

- tilinpäätöksen vahvistaminen, mikä emoyhtiössä käsittää myös konsernitilinpäätöksen vahvistamisen,
- taseen osoittaman voiton käyttämisestä,
- vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle,
- hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenien palkitsemisesta ja valinnasta sekä tilintarkastajan valinnasta, jollei osakeyhtiölaissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin näiden toimikaudesta, valinnasta tai palkitsemisesta, sekä
- muista yhtiöjärjestyksessä mainituista muista yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista.

(OYL luku 5 §3.)

Ylimääräinen yhtiökokous tulee pitää mikäli;

- yhtiöjärjestyksessä niin määrätään,
- hallitus katsoo siihen olevan aihetta
- osakkeenomistaja tai tilintarkastaja vaatii sitä, tai
- hallintoneuvosto katsoo siihen olevan aihetta ja sillä on yhtiöjärjestyksen mukaan oikeus päättää ylimääräisen yhtiökokouksen pitämisestä.

(OYL luku 5 §3, [\(12.4.2019/512\)](#).)

2.5.2 Osakeyhtiön verotus & kirjanpito

Osakeyhtiö on oma, itsenäinen verovelvollinen eikä yhtiön verotus vaikuta yksittäisen osakkeenomistajan verotukseen. Osakeyhtiön saama tulo verotetaan siis osakeyhtiön tulona. (Holopainen 2019, 169). Osakeyhtiön tuloveroprosentti on 20%, joka on sama kuin kaikilla yhteisöillä (ja esimerkiksi osuukunnilla) (Vero.fi 2017).

Osakeyhtiön verotettava tulo on laskettavissa niin, että veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset menot. Mikäli tulot on suuremmat kuin menot, syntyy yritykselle verotettavaa tuloa. Jos menot ovat suuremmat kuin tulot, syntyy yritykselle tappiota. Verotettava tulo perustuu kirjanpitoon, mutta verotettava tulo voi poiketa kirjanpidon tuloksesta mikäli kirjanpidossa ja verotuksessa esiintyy eroavaisuuksia. (Vero.fi 2017.)

Vielä vuoden 2019 aikana osakeyhtiöllä voi olla kolme eri tulonlähdetä, josta tulovero lasketaan kukin erikseen. Tulonlähteinä voi olla; elinkeinotoiminnan tulonlähde, maatalouden tulonlähde sekä henkilökohtainen tulonlähde. Henkilökohtaisella tulonlähteellä tarkoitetaan sellaista tuloa jota yhtiö voi esimerkiksi saada ulkopuoliselle vuokratusta kiinteistöstä, mikä ei kuitenkaan liity elinkeinotoimintaan millään tapaa. (Vero.fi 2017.)

Verovuoden 2020 alusta tulolähdejako on tuleekin muuttokseen. Vuoden 2020 alusta lähtien yhteisöjen verotettava tulo tullaan pääsääntöisesti laskemaan elinkeinoverolain mukaan. Maatalouden tulolähde tulee pysymään itsenäisenä tulonlähteenä. Uudistuksen tarkoituksena on keventää yritysten ja yhteisöjen hallinnollista taakkaa sekä yksinkertaistaa verotettavan tulon laskentaa. Muutos tulee koskemaan muun muassa osakeyhti-

öitä ja osuuskuntia, tulolähdejako ei tule muuttumaan asunto-osakeyhtiöissä, keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden ja yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksessa. (Valtioneuvosto 2018.)

Osakkeenomistajaa ei veroteta ennen kuin tuloa nostetaan yhtiöstä joko palkkana tai osinkona. Verovapaita yksityisottoja ei voi tehdä osakeyhtiön varoista. Minkäänlaisia veroseuraamuksia osingonjakamisesta ei synny osakeyhtiölle. (Vero.fi 2017.)

Kaikki liiketoimintaa ja ammattitoimintaa harjoittavat ovat kirjanpitovelvollisia. Kirjanpidon pitämiseksi on asetettu säädökset kirjanpitolaissa ja tilinpäätöstä koskevissa asetuksissa. Kirjanpitovelvollisen pitää noudattaa hyvää kirjanpitotapaa ja tähän antaa lausuntoja ja yleisiä ohjeita Kirjanpitolautakunta KILA. Kirjanpidon oikeellisuudesta, lainmukaisuudesta ja kirjanpidon järjestämisestä vastuussa on yhtiön johto. (Holopainen 2019, 173.) Osakeyhtiön kirjanpito on aina kahdenkertaista kirjanpitoa eli suoriteperusteista kirjanpitoa (Yrityksen perustaminen.net).

Osakeyhtiöiden on aina laadittava tilinpäätös jokaiselta tilikaudelta. Tilinpäätös kertoo mikä yhtiön taloudellinen asema on ja minkälaisen tuloksen se on tehnyt päättyneellä tilikaudella. Tilinpäätöksen tarkoitus on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja toiminnan tuloksesta. (Holopainen 2019, 174.)

Julkisten osakeyhtiöiden, pörssiyhtiöiden ja suurten yksityisten osakeyhtiöiden on laadittava myös toimintakertomus. Toimintakertomuksessa esitettäviä tietoja on määrätty sekä osakeyhtiölaissa että kirjanpitolaissa. Osakeyhtiöt, jotka eivät laadi toimintakertomusta on tuotava nämä tiedot esille tilinpäätöksen liitetietojen yhteydessä. (Leppiniemi 2008, 138-139.)

Kaikkien osakeyhtiöiden, oli kyseessä yksityinen tai julkinen osakeyhtiö, tilinpäätökset ovat julkisia ja ne julkistetaan kaupparekisteriin rekisteröinnillä. Tase-erittelyt ja liitetiedot eivät kuitenkaan ole julkisia eikä niitä julkisteta kaupparekisterissä. (Holopainen 2019, 174.)

Osakeyhtiön tulee valita tilintarkastaja yhtiölle mikäli tilintarkastuslaissa määrätyt arvot täyttyvät tai yhtiön yhtiöjärjestyksessä näin määrätään. Yhtiö tarvitsee tilintarkastajan mikäli päättyneellä tai sitä edeltävällä tilikaudella seuraavista arvoista vähintään kaksi on ylittynyt;

- taseen loppusumma 100 000 euroa

- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 200 000 euroa, tai
- yhtiön palveluksessa on keskimäärin 3 henkilöä

(Leppiniemi 2008, 168.)

3 CASE – TYTÄRYHTIÖFUUSIO

Tässä kappaleessa tullaan käsittelemään fuusiota käytännönläheisesti. Tutkimuksen kohteena on yhden yrittäjän kaksi osakeyhtiötä, jotka fuusioidaan. Tutkimuksessa mukana olevia yhtiöitä tullaan käsittelemään anonymisti. Tässä kappaleessa vastaanottavaa yhtiötä kutsutaan Emoyhtiö Oy:ksi ja sulautuvaa yhtiötä Tytäryhtiö Oy:ksi.

Case-tutkimuksen on tarkoitus selvittää, miksi fuusio päätettiin tehdä yhtiöissä ja miksi juuri kyseinen sulautumismalli valittiin, minkälaisia vaikutuksia fuusioitumisella on ja mitä mahdollisia hyötyjä yhtiöille fuusioitumisesta seuraa. Yhtiöiden fuusio tullaan käsittelemään vaiheittain tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksen aineistona käytetty yrittäjän ja yhtiöiden kirjanpitäjän kanssa käytyä keskustelua fuusioon johtaneista syistä sekä fuusion eri vaiheista. Tutkimuksen tukena käytetty myös yritysjärjestelyihin ja fuusioon liittyvää teoria-aineistoa.

3.1 Case-yritysten esittely

Emoyhtiö Oy on perustettu vuonna 1987, jolloin liiketoimintana oli kodintekniikan vähittäiskauppa. Vähittäiskauppaliiketoiminta jatkui vuoteen 2008 asti. Yrityksen vähittäiskauppaliiketoiminta myytiin vuonna 2008 ja tämän jälkeen yritys on tehnyt sijoitus – ja vuokrausliiketoimintaa. Viime vuosina toiminta keskittynyt vain yhtiön omistuksessa olevan liikehuoneiston vuokraustoimintaan. Koska varsinaista elinkeinoliiketoimintaa yhtiössä ei ole viime vuosina ollut, on yhtiön kassavirta ollut hyvin heikkoa.

Tytäryhtiö Oy on perustettu vuonna 2009. Emoyhtiö Oy osti yrityksen osakekannan 100 prosenttisesti vuonna 2013. Tytäryhtiön liiketoimintaan kuuluu kuntosali ja ryhmäliikunnatunnit, fysioterapia/hierontapalvelut sekä kauneushoitola ja parturi-kampaamo.

Vuoden 2014 alussa, Tytäryhtiö Oy myi parturi-kampaamon ja kauneushoitolan liiketoiminnan yksityiselle yrittäjälle, jolloin Tytäryhtiö oy:n hallintaan jäi vain parturi-kampaamon ja kauneushoitolan liikehuoneisto, josta uusi yrittäjä maksaa vuokraa.

Vuodesta 2014 alusta lähtien Tytäryhtiö Oy:n liiketoiminta on siis koostunut vain kuntosalista ja ryhmäliikunnasta ja liikehuoneistovuokratoiminnasta. Fysioterapia/hieronta jäi edelleen vuokratuoliperiatteelle.

Fuusioitumisen jälkeen Emoyhtiö Oy jatkaa omalla y-tunnuksellaan ja kaupparekisteriin yrityksen nimeksi jää Emoyhtiö Oy:n nimi, mutta kuntosali/hyvinvointikeskuksen markkinointinimenä tullaan jatkossakin käyttämään Tytäryhtiö Oy:n nimeä.

3.2 Fuusioitumiseen johtaneet syyt ja sen vaikutukset

Kun fuusioitumiseen johtaneita yleisimpiä syitä katsotaan teorian kannalta, useimmiten syy fuusioitumiselle on organisaation yksinkertaistaminen, kustannustehokkuuden lisääminen sekä hallinnolliset syyt. Fuusioituminen ei ole nopein ja halvin keino toteuttaa edellä mainitut asiat, mutta usein se on kannattavaa.

Yrittäjän ja yritysten kirjanpitäjän kanssa käydyssä keskustelussa isoimmiksi syiksi lähteä toteuttamaan case-yritysten fuusiota olivat nimenomaan kustannusten pieneminen, hallinnolliset syyt sekä tehokkaamman verosuunnittelun tavoittaminen.

Kustannuksia pienentää huomattavasti esimerkiksi pankkitilien yhtäläistäminen. Tällä hetkellä Emoyhtiö Oy:llä ja Tytäryhtiö Oy:llä on kuluja kolmeen eri pankkiin ja fuusioitumisen myötä yritysten tilit ja varat tullaan yhtäläistämään yhteen pankkiin, yhden tilin alle. Sulautuminen tulee auttamaan myös tilitoimistokustannuksissa, kun jatkossa kahden yrityksen kirjanpidon ja tilinpäätösten sijaan tullaan tekemään vain yhden yrityksen kirjanpitoa ja yksi tilinpäätös.

Yrittäjän ja yritysten kirjanpitäjän kanssa käydyssä keskustelussa tuli fuusioitumisen aloittamisen syyksi myös esille yksinkertaistaminen. Emoyhtiö Oy:n ja Tytäryhtiö Oy:n fuusioitumisen myötä yrittäjän arki tulee helpottumaan, kun yrittäjän kaikki liiketoiminta toimii yhden yrityksen alla. Osakeyhtiölle lakisääteiset määräämät toimenpiteet tulevat puolittumaan, yritysten toimintaan liittyvät paperityöt, laskutukset ja muut hallinnolliset työtehtävät voidaan hoitaa nyt vain yhden yhtiön osalta.

Fuusioitumisen myötä myös Emoyhtiö Oy:n vahvistetut tappiot päästään hyödyntämään. Emoyhtiön tämän hetkiset tulot ovat muun toiminnan tulolähdettä (henkilökohtainen tulolähde), joten sitä verotetaan tuloverolain (TVL) mukaisesti. Tästä syystä myös yhtiön vahvistettuja tappioita ei ole voitu hyödyntää, koska ne ovat syntyneet elinkeinoliiketoiminnasta.

Tytäryhtiö Oy:n toiminta tulee jatkumaan entisellään fuusioitumisen jälkeen, ja tämän seurauksena tytäryhtiön tulos on suoraan Emoyhtiön käytössä. Tytäryhtiöllä maksuvalmius ja kassavirta on viime vuosina ollut hyvällä tasolla, kun taas emoyhtiöllä kassavirtaa ei ole laisinkaan henkilökohtaisen tulolähteen vuoksi.

Tytäryhtiön oma pääoma on ollut miinuksella vuodesta 2013 lähtien. Huono, miinuksella oleva pääoma johtui edellisen omistajan aikaisista virheellisistä kirjanpidon kirjauksista. Poistoja ei oltu tehty vuosien 2009-2012 aikana kirjanpidossa, jonka johdosta pääoma meni roimasti miinukselle, kun uuden omistajan myötä poistokirjaukset tehtiin kerralla vuonna 2013. Pääomia voidaan pitää myös yhtenä pienenä syynä fuusioitumiselle, koska Emoyhtiön pääomat ovat olleen vuosien ajan hyvällä tasolla. Emoyhtiön kassavarat ovat olleet tytäryhtiöön verrattuna heikot, tytäryhtiön elinkeinoliiketoiminnasta johtuen. Emoyhtiöllä ei ole ollut varsinaista liiketoimintaa vuosiin, vaan tulot ovat tulleet yhtiön omistuksessa olevasta liikehuoneiston vuokrauksesta.

3.3 Sulautumismallin valinta

Emoyhtiö Oy:n ja Tytäryhtiö Oy:n fuusio tehdään tytäryhtiösulautumisena. Sulautumismallin valinnaksi päätynyt tytäryhtiösulautuminen oli kyseisten yritysten kohdalla helppo ja looginen, koska Emoyhtiö Oy:llä oli sadan prosentin osakeomistus tytäryhtiöstä jo ennen kuin fuusiosta oltiin edes päätetty.

Tytäryhtiöfuusio on myös yksinkertaisin toteuttaa ja siinä on menettelyvapauksia verrattaessa esimerkiksi tavalliseen absorptiosulautumiseen nähden. Täysin uuden yrityksen perustamista ja sitä kautta kombinaatiosulautumisen toteuttamista ei myös pidetty vaihtoehtona, koska Emoyhtiö Oy haluttiin pitää voimassa.

3.4 Sulautumisen vaiheet ja toteutus

Yritysten fuusioituminen on pitkä projekti eikä sitä päädytä tekemään kevyin perustein. Fuusiota tulee suunnitella huolellisesti, koska sulautumiseen liittyy lakiin määrittelemiä aikatauluja, joita tulee noudattaa. Noudattamatta jätetyt aikamääreet voivat purkaa sulautumisen.

Case-yritysten kohdalla fuusiosta on alettu kirjanpitäjän kanssa puhumaan ensimmäisen kerran jo noin kolme vuotta ennen kuin päätös fuusion tekemisestä tehtiin. Lopullinen

Tilintarkastaja antoi lausunnon (liite 1.), jossa kerrottiin, ettei fuusio ole vaarantamassa vastaanottavan yhtiön taloudellista tilaa tai vaaranna velkojen maksua. Sulautumissuunnitelma on rekisteröity kaupparekisteriin 20.6.2019.

Kaupparekisteriin ilmoitusten rekisteröinnille on tiettyjä aikarajoja. Rekisteröintien vaiheet 1 ja 2 (sulautumissuunnitelman rekisteröinti & kuulutusten hakeminen) voidaan tehdä samanaikaisesti, ja Emoyhtiö Oy:n ja Tytäryhtiö Oy:n kohdalla näin toimittiin. Ulkopuolisia velkojia ei sulautuvalla yrityksellä ollut, joten yritysten ei tarvinnut ilmoittaa ulkopuolisille velkojille sulautumisesta. Tytäryhtiö Oy:llä oli ennen fuusion aloittamista pankkilainaa, mutta Emoyhtiö maksoi nämä pois ennen fuusion aloittamista. Tytäryhtiöllä on tällä hetkellä siis ainoastaan pääomalainaa yrittäjälle. Takaraja velkojille vastustaa fuusiota oli 7.10.2019. Patentti- ja rekisterihallituksella ei ollut vastustajia fuusiota vastaan, joten rekisteröinnin vaihe 3 (ilmoitus fuusion täytäntöönpanosta) ja sen myöden fuusion vaihe 6 voitiin aloittaa 7.10.2019 alkaen. Ilmoitus fuusion täytäntöönpanosta annettu Patentti- ja rekisterihallitukselle 9.10.2019.

Emoyhtiö Oy:n ja Tytäryhtiö Oy:n fuusion tulisi aikataulun mukaisesti olla valmis 1.12.2019. Tällöin voimassa on vain yksi yhtiö ja tytäryhtiö on purkautunut. Lopputilitys tytäryhtiölle tullaan tekemään 30.11.2019, jonka jälkeen ilmoitus lopputilityksestä voidaan tehdä Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Koska case-yritykset ovat mikroyrityksiä ja Emoyhtiöllä ei ole varsinaista liiketoimintaa, on sulautuminen saatu hoidettua kivuttomasti. Kummallakaan yhtiöllä ei ole ulkopuolisia velkojia tai muita syitä sulautumisen purkautumiseen. Sulautuminen on saatu hoidettua aikataulussa. Sekä yrityksen kirjanpitäjällä ja yrittäjällä itsellään on aikaisempaa kokemusta erilaisten yritysjärjestelyn tekemisestä, joten valmistautuminen Emoyhtiö Oy:n ja Tytäryhtiö Oy:n fuusioon osattiin tehdä huolellisesti.

Fuusion toteutuksen aikataulutuksella ei näiden yritysten kohdalla ollut oikeastaan sen suurempia syitä, koska konserniavustusta ei ole pystytty hyödyntämään yritysten välillä. Molempien yritysten tilikausi on kalenterivuosi. Kun fuusio on valmis 1.12.2019, tehdään vuoden 2019 tilinpäätös vain emoyhtiölle ja uusi tilikausi alkaa yhdellä yrityksellä.

3.5 Fuusioitumisen hyötyjä kirjanpidollisesti ja vaikutukset tilitoimistossa

Tilitoimistossa yritysten fuusioituminen ei aiheuta kovinkaan suuria toimenpiteitä. Yritysten käsitteleminen tulee yksinkertaistumaan kun jatkossa yrittäjällä on olemassa vain yksi yritys, jonka kirjanpidon ja tilinpäätökset tilitoimisto tulee hoitamaan.

Tällä hetkellä Emoyhtiö Oy:n kirjanpidon materiaalit on vielä toimitettu paperisina tositteina tilitoimistolle, koska yrityksen tositemäärä on hyvin pientä. Tytäryhtiöllä on ollut käytössä sähköinen ostolaskujen kierrätysjärjestelmä ja tositteet toimitettu sähköisessä muodossa tilitoimistolle. Ennen kuin fuusio saadaan päätökseen ja tytäryhtiö purkautuu, tulee ostolaskujen sähköinen kierrätysjärjestelmä muuttaa Emoyhtiön y-tunnukselle. Hetken aikaa fuusion jälkeen, tilitoimistossa joudutaan mahdollisesti käyttämään eri järjestelmiä rinnakkain, kunnes yrityksen toiminta saadaan järjestettyä yhden järjestelmän alle.

Kävin keskustelua yhtiöiden kirjanpitäjän kanssa siitä, millaisia kirjanpidollisesta näkökulmasta katsottuja hyötyjä fuusioitumisesta on heti havaittavissa. Isoin ja näkyvin muutos on varmasti yhtiön omassa pääomassa. Kuten jo aikaisemmin on mainittu, Tytäryhtiö Oy:n oma pääoma on ollut jo useamman vuoden miinuksella, kun taas Emoyhtiö Oy:n oma pääoma on ollut erityisen hyvä. Fuusioitumisella oma pääoma saadaan korjattua ja samalle tasolle kuin se on Emoyhtiö Oy:ssä ollut vuosien ajan.

TYTÄRYHTIÖ OY / TASE			
VASTAAVAA		VASTATTAVAA	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineettomat hyödykkeet yht	871	2500	Osakepääoma
Koneet ja kalusto	5580	-43636	Edellisten tilikausien tappio
		36773	Tilikauden voitto
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT	6452	-4363	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ
VAIHTUVAT VASTAAVAT		VIERAS PÄÄOMA	
Myyntisaamiset	15739	1221	Saadut ennakot
Muut saamiset	286	35000	Pääomalaina
Lyhytaikaiset saamiset yht	16025	4231	Ostovelat
		-5250	Velat saman konsernin yrityksille
Rahat ja pankkisaamiset	8612		
		250	Muut velat
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT	24637	35452	VIERAS PÄÄOMA YHT
VASTAAVAA YHTEENSÄ	31089	31089	VASTATTAVAA YHT

EMOYHTIÖ OY / TASE			
VASTAAVAA		VASTATTAVAA	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineelliset hyödykkeet	10636	8409	Osakepääoma
Sijoitukset	293410	172073	Edellisten tilikausien voitto
		8576	Tilikauden voitto
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT	304046	189059	OMA PÄÄOMA YHT
VAIHTUVAT VASTAAVAT		VIERAS PÄÄOMA	
Lyhytaikaiset saamiset	-5250	46728	Pitkäaikaiset velat yhteensä
Rahat ja pankkisaamiset	-7089	5551	Lainat rahoituslaitoksilta
		50369	Muut velat
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT	-12339	102648	VIERAS PÄÄOMA YHT
VASTAAVAA YHTEENSÄ	291707	291707	VASTATTAVAA YHTEENSÄ

Kuvio 7. Tytäryhtiö Oy:n ja Emoyhtiö Oy:n taseet ennen fuusiota.

Emoyhtiö Oy:n tase on ollut usean vuoden ajan hyvällä tasolla. Fuusion myötä yhtiöiden taseiden yhdistyessä saadaan molempien yhtiöiden taseet paremmaksi ja vahvaksi.

FUUSION JÄLKEEN/ TASESIMULAATIO			
VASTAAVAA		VASTATTAVAA	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineettomat hyödykkeet	871	8409	Osakepääoma
Aineelliset hyödykkeet	16216		
		128437	Edellisten tilikausien voitto
Sijoitukset	290910	45349	Tilikauden voitto
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT	307997	182196	OMA PÄÄOMA YHT
VAIHTUVAT VASTAAVAT		VIERAS PÄÄOMA	
Myyntisaamiset	15739	81728	Pitkäaikaiset velat yhteensä
Muut saamiset	286		
		61622	Lyhytaikaiset velat yhteensä
Rahat ja pankkisaamiset	1523		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT	17548	143350	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ
VASTAAVAA YHTEENSÄ	325545	325545	VASTATTAVAA YHTEENSÄ

Kuvio 8. Tasesimulaatio.

Omistajan näkökulmasta katsottuna fuusion hyötyjä on ehdottomasti se, että osinkoja voidaan jakaa enemmän. Tytäryhtiö Oy on tehnyt vuosien aikana tulosta, mutta jakokelpoisia varoja ei yhtiöllä kuitenkaan heikon pääoman vuoksi ole ollut. Myös pääomalaina muuttuu niin sanotuksi ”tavalliseksi lainaksi”, jota yrittäjä pääsee nyt lyhentämään omalla tahdilla.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Sulautuminen eli fuusio on yksi yritysjärjestelyjen muoto, jossa yksi tai useampi yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön. Fuusiossa sulautuva yhtiö siirtää kaikki varansa ja velkansa vastaanottavalle yhtiölle ilman selvitysmenettelyä. Fuusioituminen on mahdollista toteuttaa eri tavoin, joko absorptiosulautumisella tai kombinaatiosulautumisella. Sulautumismallin valintaan vaikuttaa yritysten väliset omistukset tai se, halutaanko vastaanottavaksi yhtiöksi perustaa kokonaan uusi yritys.

Sulautuminen ei ole nopein ja helpoin keino toteuttaa yritysjärjestelyjä. Yleisesti fuusion toteuttaminen alusta loppuun kestää noin puoli vuotta. Fuusion aloitus kannattaa aloittaa huolellisella suunnittelulla ja ja perehtymällä toteutuksen kulkuun. Fuusion toteuttamiseen on yleensä kannattavaa hankkia ammattilainen avuksi, jotta toteutus sujuu säädettyissä aikarajoissa. Sulautumisesta voi helposti tulla kalliskin järjestely, mikäli säädettyjä aikarajoja ei toteutuksessa huomioida.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää fuusiota käsitteenä, miten fuusio osakeyhtiöissä toteutetaan ja minkälaisia asioita fuusiota suunnitellessa tulee ottaa huomioon. Teoriaosuudessa myös tarkasteltiin tarkemmin, millaisia vaikutuksia fuusioitumisella on esimerkiksi liiketoimintaan, verotukseen ja minkälaisia kirjanpidollisia toimia tulee tehdä. Case-osuudessa käydään läpi miten fuusioituminen case-yritysten kohdalla tehtiin käytännössä, mitkä olivat fuusioon johtaneet syyt ja miksi juuri tytäryhtiösulautuminen valikoitui sulautumismallin valinnaksi.

Case-osion yrityksissä Emoyhtiö Oy:ssä ja Tytäryhtiö Oy:ssä päädyttiin fuusioitumiseen pääosin hallinnollisista syistä ja kustannusten pienentämiseksi. Nämä syyt ovatkin yleisimmät syyt, miksi yritykset lähtevät toteuttamaan fuusiota.

Kustannukset tulevat pienemään yrityksen kohdalla huomattavasti, kun fuusio toteutuu. Kustannuksia saadaan pienemmäksi muun muassa pankkipalveluissa, jossa yrittäjällä on tällä hetkellä kuluja kolmeen eri pankkiin. Tilit siirretään yhteen pankkiin, yhdelle tilille. Kustannuksia saadaan myös pienemmäksi tilitoimistopalveluista. Jatkossa kustannuksia tulee vain yhden yrityksen kirjanpidon tekemisestä, veroilmoituksista ja tilinpäätöksistä.

Omistajan näkökulmasta katsottuna fuusioitumisen hyötyjä ovat liiketoimintojen yksinkertaistaminen sekä mahdollisuus jakaa osinkoja enemmän. Yksinkertaistamisella tarkoitetaan sitä, että jatkossa kaikki yrittäjän liiketoiminta toimii yhdellä yrityksellä. On vain

yhden yrityksen paperityöt, laskutukset ja muut hallinnolliset työtehtävät, joista osa on osakeyhtiölaissa määriteltyjä pakollisia tehtäviä. Fuusioitumisen myötä myös osinkoa voidaan jakaa enemmän, mikäli yrittäjä näin haluaa. Tytäryhtiö Oy:llä on vuosien aikana ollut tulosta, mutta jakokelpoisia varoja ei ole ollut.

Fuusion myötä yrityksistä voimaan jää Emoyhtiö Oy, jonka kautta Tytäryhtiö Oy:n liiketoimintaa tullaan jatkamaan normaalisti. Emoyhtiö Oy:n nimi tulee olemaan virallisissa rekistereissä, mutta Tytäryhtiö Oy:n nimi tulee jatkumaan markkinointinimenä tytäryhtiön liiketoiminnassa jatkossakin.

Yrittäjän ja yrityksen kirjanpitäjän asettamien tavoitteiden mukaan fuusiota lähdettiin toteuttamaan kustannustehokkuuden saavuttamisella, yritystoiminnan yksinkertaistamisella ja hallinnollisten syiden vuoksi. Fuusion myötä nämä tullaan saavuttamaan. Näiden yritysten kohdalla koko fuusioitumisprosessi on kestänyt kokonaisuudessaan kuusi kuukautta, joten nopea projekti fuusio ei ole ollut.

Tehokkaalla suunnittelulla ja asiantuntevan tekijän käsissä yritysten fuusioituminen on sujunut ilman ongelmia ja aikataulussa sekä fuusiolle asetetut tavoitteet saavutettiin.

LÄHTEET

Honkamäki, T. Kujanpää, E. & Pennanen, M. 2018. Yritysjärjestelyjen käsikirja -Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus. 2., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Huikuri, H. Karsio, T. Koila, T. & Vartiainen, S. 2016. Yritystoiminnan uudelleen järjestely. Helsinki: ST-akatemia Oy.

Immonen, R. 2018. Yritysjärjestelyt. 7., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Kirjanpitolautakunta KILA. Yleisohjeet, suunnitelman mukaiset poistot. Viitattu 25.11.2019. https://kirjanpitolautakunta.fi/yleisohjeet-artikkeli/-/asset_publisher/suunnitelman-mukaiset-poistot-1

Konnektor, Petteri Koponen. 2017. Osakeyhtiön sulautuminen – Ajoittain yksi on parempi kuin kaksi. Viitattu 25.9.2019. <https://blogi.konnektor.fi/ajankohtaista/osakeyhtioen-sulautuminen-ajottain-yksi-on-parempi-kuin-kaksi/>

Kukkonen, M. Walden, R. 2016. PK-konsernin verosuunnittelu. 2., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Kyläkallio, J. Iiro, O. Kyläkallio, K. 2017. Osakeyhtiö 2. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Leppiniemi, J. 2008. OSAKEYHTIÖ – vartenotettava vaihtoehto. Helsinki: Tietosykli Oy.

Osakeyhtiölaki, 21.7.2006/624.

Patentti- ja rekisterihallitus 2019. Osakeyhtiöiden sulautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin. Viitattu 5.11.2019. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/sulautuminen.html>

Tilisanomat, Leena Rekola-Nieminen 2016. Osakeyhtiön liiketoiminta siirtyy: kirjanpidollinen näkökulma. Viitattu 19.11.2019 <https://tilisanomat.fi/yritysjuridiikka/osakeyhtion-liiketoiminta-siirtyy-kirjanpidollinen-nakokulma>

Toim. Holopainen, T. 2019. Yrityksen perustamisopas. 28., uudistettu painos. Asiatieto Oy.

Tomperi, S. 2019. Kehittyvä kirjanpito. 17., uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Valtioneuvosto, Valtiovarainministeriö 2018. Hallituksen esitys, Yhteisöjen verotus yksinkertaistuu – tulolähdejako poistuu. Viitattu 1.11.2019. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10623/yhteisöjen-verotus-yksinkertaistuu-tulolähdejako-poistuu

Verohallinto 2017. Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta. viitattu 3.10.2019. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/osakeyhtio-ja-osuuskunta/>

Verohallinto 2019. Yritysjärjestelyt ja verotus – sulautuminen. Viitattu 19.11.2019. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48553/yritysj%C3%A4rjestelyt-ja-verotus---sulautuminen2/>

Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 5., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Yrittäjät.fi. Valitse oikea yhtiömuoto. Viitattu 19.9.2019. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/valitse-oikea-yhtiömuoto-565987>

Yrityksen perustaminen.net. Osakeyhtiön kirjanpito ja tilintarkastus. Viitattu 17.10.2019. <https://yrityksen-perustaminen.net/osakeyhtion-kirjanpito-tilintarkastus/>

Liitteet

Liitteen tiedot ovat luottamuksellisia, ja ne on poistettu toimeksiantajan pyynnöstä.